

संस्कृतम्

अभ्यासपुस्तकम्

प्रथमकक्षा

संस्कृतम्

आर्य समाज प्रकाशक

कक्षा 1

संस्कृतविभागम्

प्राथमिकशिक्षणविभागम्

കേരള സർക്കാർ

2017

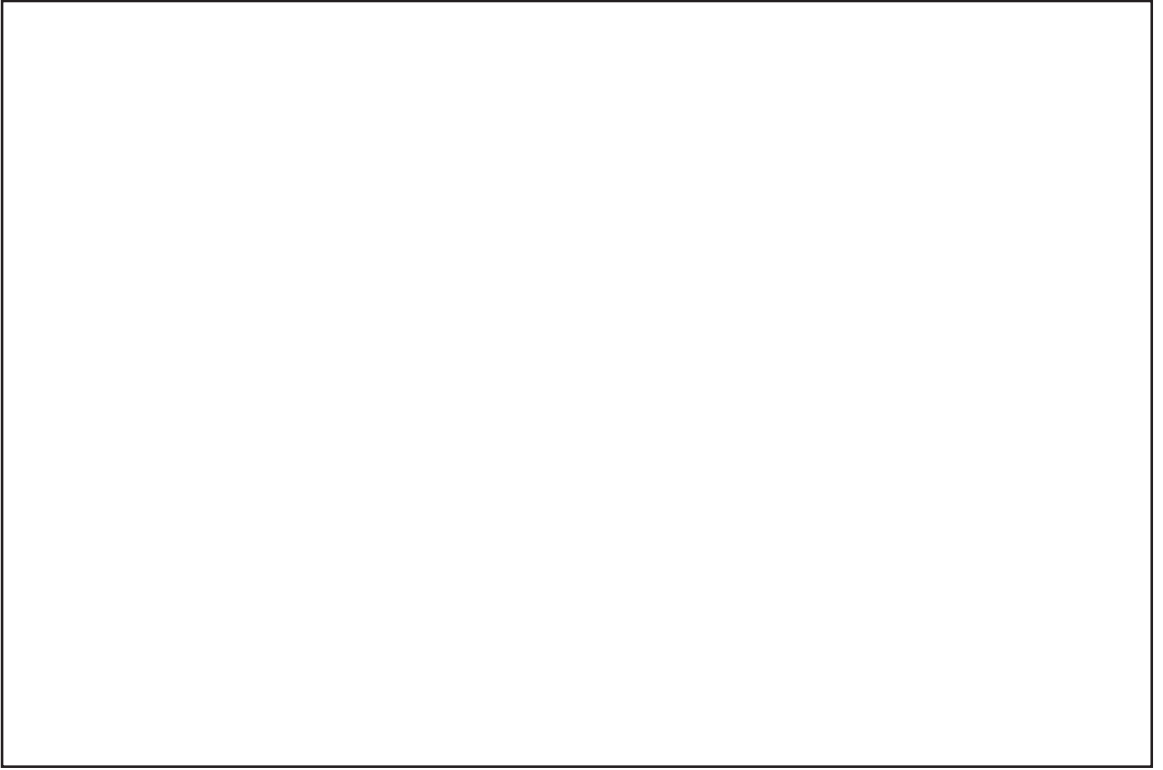
नाम

संस्कृतम्
STD - I

प्रथमः पाठः - मम कुटुम्बम्

मम गृहम्

प्रिय छात्राः भवतः गृहे के के सन्ति? कुटुम्बचित्रस्य लेपनं करोतु अथवा रचयतु।

माता

पिता

मम

सोदरः

सोदरी

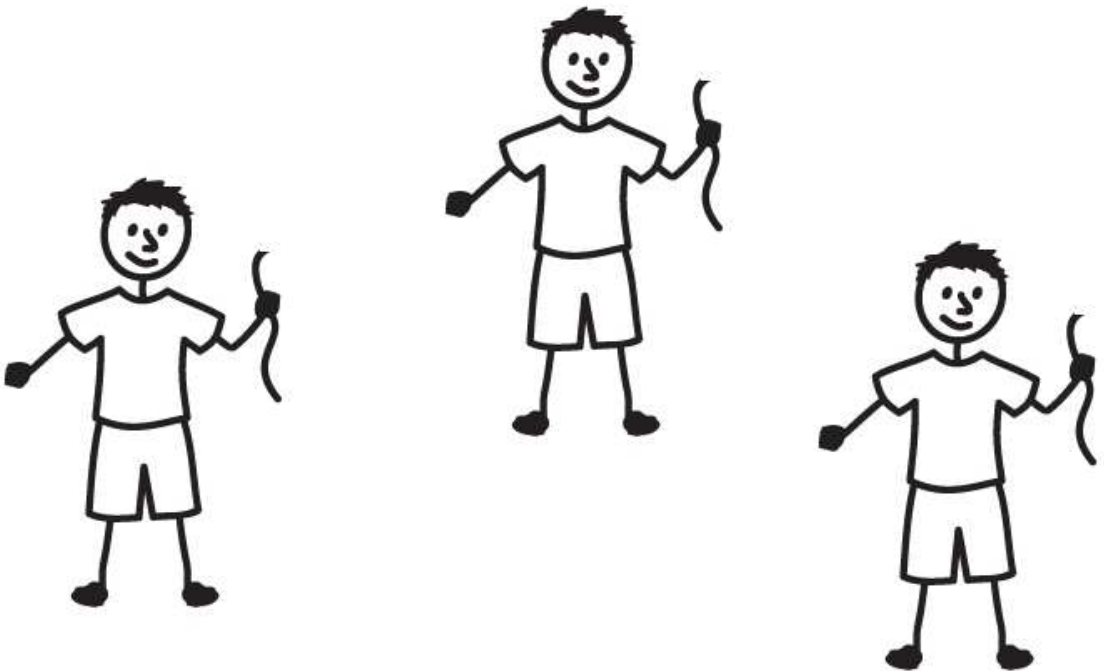
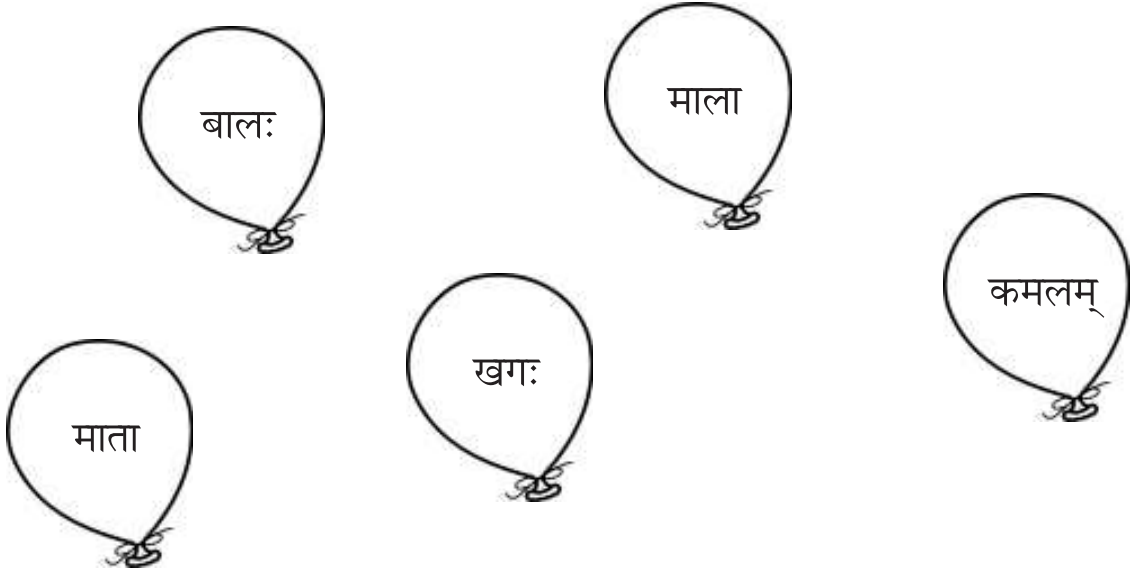
नाम

संस्कृतम्
STD - I

प्रथमः पाठः - मम कुटुम्बम्

सूत्रेण योजयतु।

मकारयुक्तान् वागोलान् बालहस्तेन योजयतु।

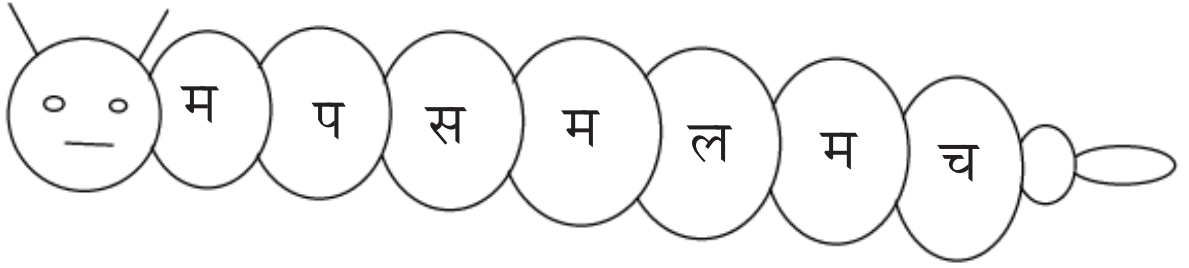
नाम

संस्कृतम्
STD - I

प्रथमः पाठः - मम कुटुम्बम्

वर्णेन लिम्पतु।

म इत्यक्षरं रक्तवर्णेन लिम्पतु।

म म म म म म म म म म म

म म म

म म म

म म म

म म म

म म म

नाम

संस्कृतम्
STD - I

द्वितीयः पाठः - अम्बा

चित्रवाचनम्

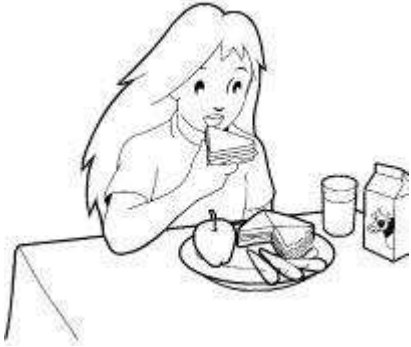
क्रियापदानि चित्रसाहाय्येन वाचयित्वा पाठयतु।

पठति

लिखति

खादति

गच्छति

धावति

पिबति

नाम

संस्कृतम्
STD - I

द्वितीयः पाठः - अम्बा

क्रियापदानि

क्रियापदानि चित्राणि च यथोचितं योजयतु।

खादति

पिबति

धावति

लिखति

पठति

नाम

संस्कृतम्
STD - I

द्वितीयः पाठः - अम्बा

निलीनः कः ?

त इति अक्षरयुक्तं चतुरं वर्णैः लिम्पतु।

क	अ	इ	त	त	त	त	त	त	त	त	ऋ	ए
आ	स	प	त	त	त	त	त	त	त	त	र	ष
ओ	घ	ध	भ	श	ओ	अ	इ	त	त	ओ	न	क
प	श	ओ	न	ड	घ	ट	ड	त	त	ध	य	र
व	म	घ	त	त	त	त	त	त	त	घ	ट	ध
य	र	ष	त	त	त	त	त	त	त	इ	उ	ऋ
ओ	न	क	त	त	ओ	न	ड	त	त	ड	इ	उ
ऋ	ओ	न	त	त	श	ओ	न	त	त	ट	ड	घ
ट	ध	य	त	त	म	घ	क	त	त	ओ	न	ड
घ	ट	ध	त	त	ष	ओ	घ	त	त	श	ओ	अ
इ	उ	ऋ	द	ओ	न	क	प	श	ओ	न	ड	घ

नाम

संस्कृतम्
STD - I

तृतीयः पाठः - वर्षागीतम्

गानं गायतु।

काको रटति का का का
भषति च शुनको भौ भौ भौ।
मीवति म्यावू मार्जारो
कू कू कूजति कोकिलः॥

उचितं क्रियापदं योजयतु।

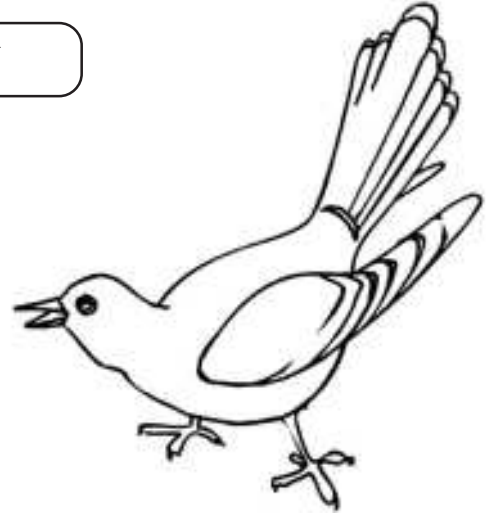
मीवति

कूजति

भषति

रटति

नाम

संस्कृतम्
STD - I

तृतीयः पाठः - वर्षागीतम्

कः कुत्र भवति... ?

क्रियापदानुसारं चित्राणि योजयतु।

नाम

संस्कृतम्
STD - I

पुष्पाणि

चतुर्थः पाठः - मम उद्यानम्

अशोकम्

मल्लिका

द्रोणपुष्पम्

तुलसी

सूर्यकान्ति

पारन्ती

नाम

संस्कृतम्
STD - I

नामान्येषणम्

चतुर्थः पाठः - मम उद्यानम्

पुष्पाणि नामानि च यथोचितं योजयतु।

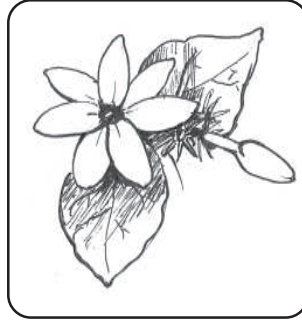
मल्लिका

अशोकम्

तुलसी

सूर्यकान्ति

द्रोणपुष्पम्

नाम

संस्कृतम्
STD - I

चतुर्थः पाठः - मम उद्यानम्

मार्गः कुत्र ?

पुष्पाणि क्रेतुम् इच्छति किन्तु पुष्पविक्रेतुः समीपं गन्तुं मार्गः न जानाति। ल इति अक्षरे
वर्णं दत्त्वा मार्गं दर्शयतु।

ललललल

नाम

संस्कृतम्
STD - I

चतुर्थः पाठः - मम उद्यानम्

नामान्वेषणम्

पदानि वर्णैः लिम्पतु।

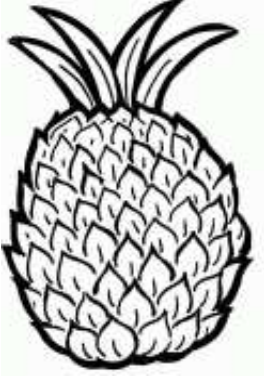

नाम

संस्कृतम्
STD - I

पञ्चमः पाठः - गुलु गुग्गुलु गुग्गुलु

फलानि

अनानसम्

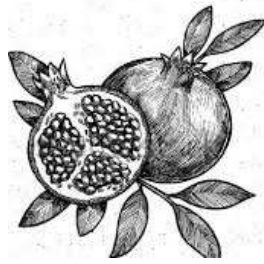
जम्बूफलानि

सेवम्

नारिकेलम्

दाडिमम्

पनसम्

नाम

संस्कृतम्
STD - I

पञ्चमः पाठः - गुलु गुग्गुलु गुग्गुलु

अक्षरम्

बिन्दून् योजयित्वा न इत्यक्षरं लिखतु।

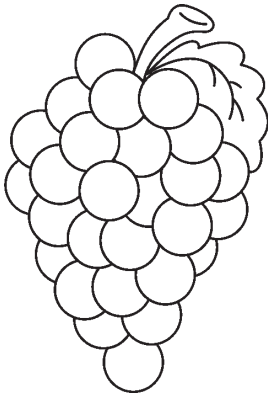
यनम्

सिका

रसना

नामानि लिखतु

.....

.....

.....

नाम

संस्कृतम्
STD - I

षष्ठः पाठः - वर्णो मनोहरः

वर्णाः

वाचयतु।

श्वेतवर्णः

कपिशवर्णः

पाटलवर्णः

कृष्णवर्णः

सूचनानुसारं वर्णलेपनं करोतु

श्वेतवर्णः

पाटलवर्णः

कपिशवर्णः

कृष्णवर्णः

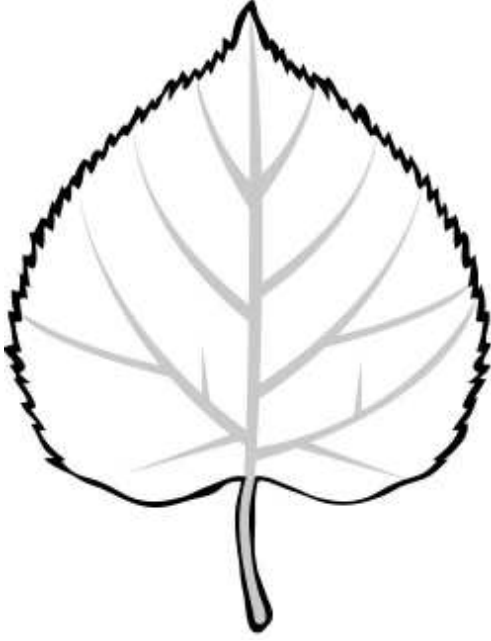
नाम

संस्कृतम्
STD - I

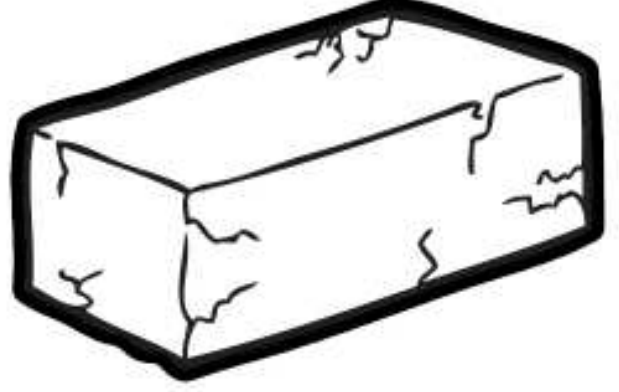
षष्ठः पाठः - वर्णो मनोहरः

वर्णलेपनम्

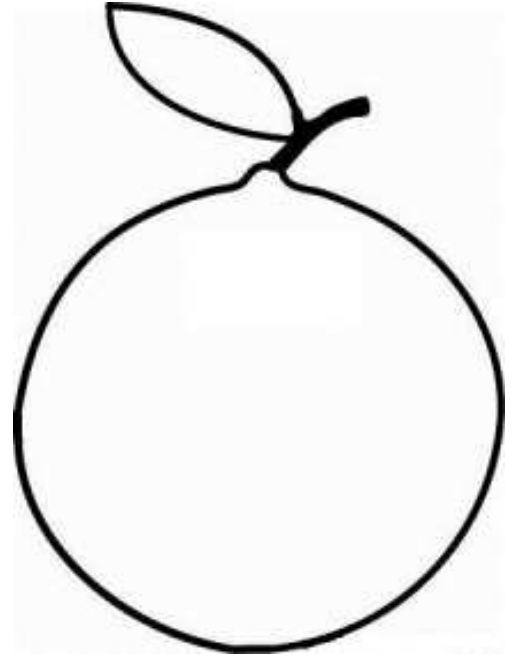
उचितः वर्णः दातव्यः

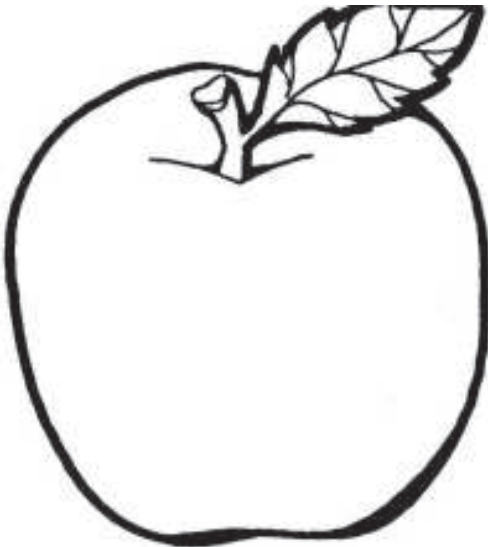
पर्णम्

इष्टिका

नारङ्गफलम्

सेवम्

नाम

संस्कृतम्
STD - I

सप्तमः पाठः - गजः

अवयवाः

दन्तः

कर्णः

पादः

लाङ्गूलः

नयनम्

शुण्डा

नाम

संस्कृतम्
STD - I

सप्तमः पाठः - गजः

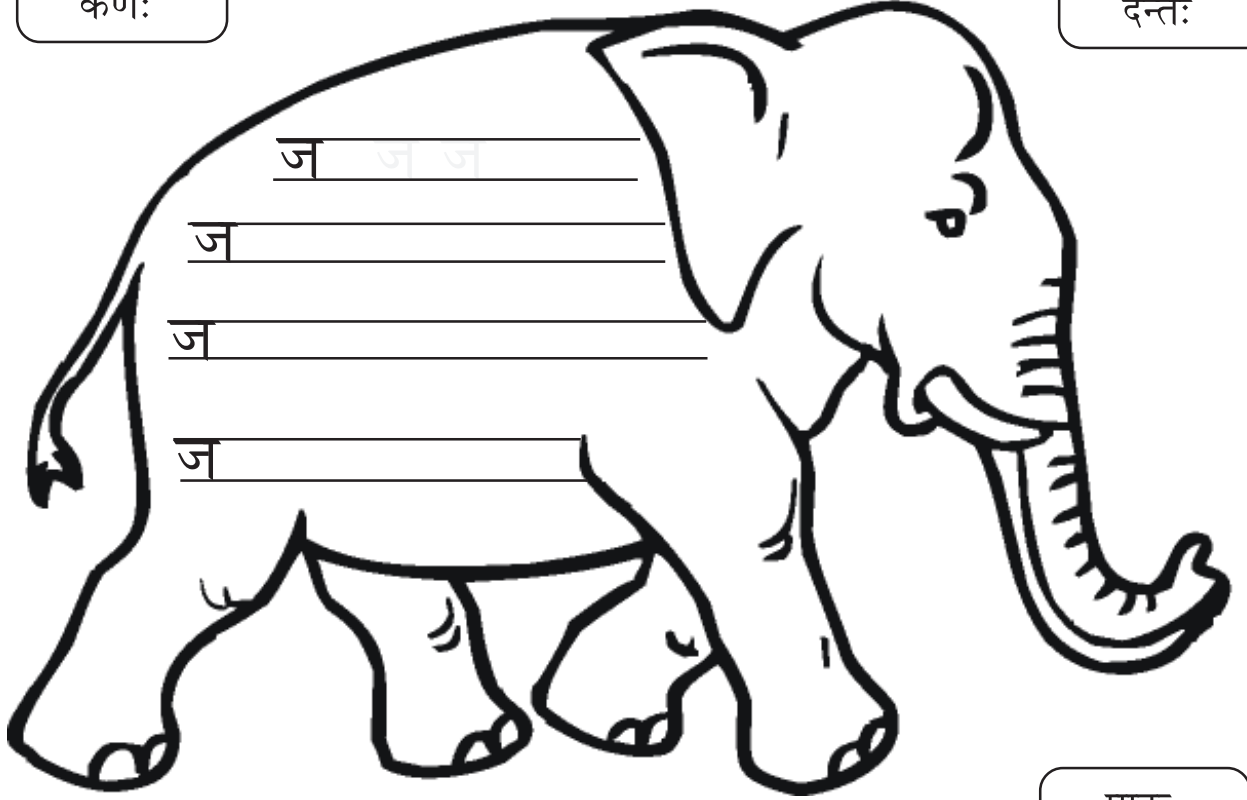
अवयवाः

अवयवानि नामानि च यथोचितं योजयतु।

शुण्डा

कर्णः

दन्तः

लाङ्गूलः

नयनम्

पादः

नाम

संस्कृतम्
STD - I

गीतम्

सप्तमः पाठः - गजः

काको रटति का का का

शुनकः भषति भौ भौ भौ

कुक्कुटः कूजति को को को

भेकः क्रोषति क्रों क्रों क्रों

अजः मेषति मे मे मे

चिक्रोडः चिल्लति चिल् चिल् चिल्

नामलिखतु।

का का का

को को को

क्रों क्रों क्रों

चिल् चिल् चिल्

नाम

संस्कृतम्
STD - I

अष्टमः पाठः - मम शरीरम्

शरीरम्

पदपरिचयः

केशः

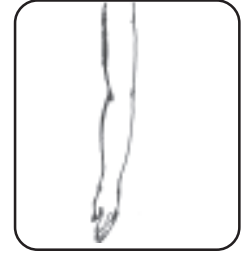
पादः

नेत्रम्

करः

कर्णः

नासिका

दन्तः

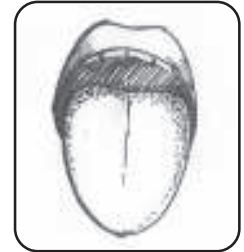
ओष्ठः

कण्ठः

रसना

नाम

संस्कृतम्
STD - I

अष्टमः पाठः - मम शरीरम्

वर्णलेपनम्

सूचनानुसारं शरीरावयवान् वर्णेन लिम्पतु।

- ❖ केशं कृष्णवर्णेन लिम्पतु।
- ❖ नेत्रं नीलवर्णेन लिम्पतु।
- ❖ कर्णं पीतवर्णेन लिम्पतु।
- ❖ ओष्ठं रक्तवर्णेन लिम्पतु।
- ❖ करं हरितवर्णेन लिम्पतु।
- ❖ पादं पीतवर्णेन लिम्पतु।

नाम

संस्कृतम्
STD - I

अष्टमः पाठः - मम शरीरम्

क्रियापदानि

पठति

क्रीडति

लिखति

खादति

चलति

पिबति

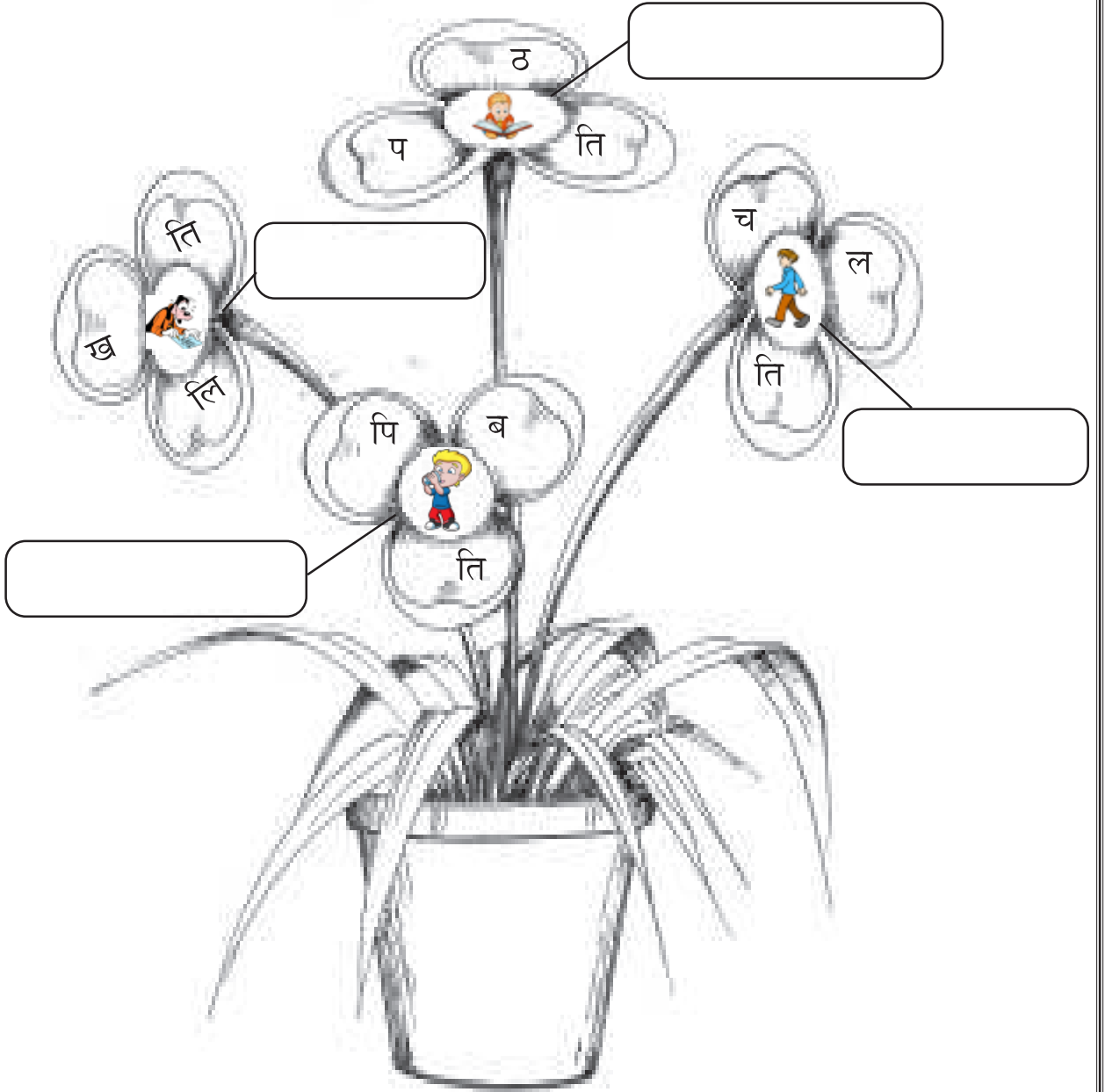
नाम

संस्कृतम्
STD - I

अष्टमः पाठः - मम शरीरम्

क्रियापदान्वेषणम्

क्रियापदानि लिखतु।

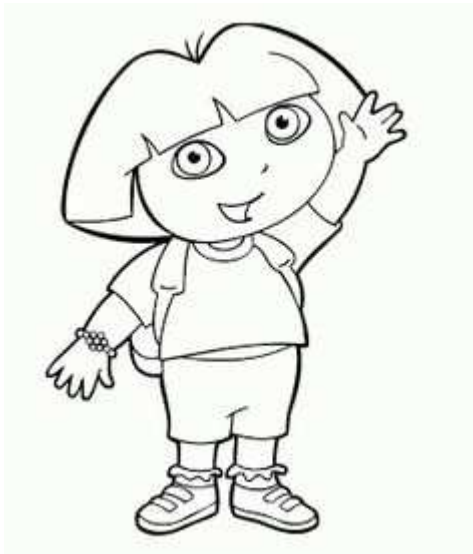
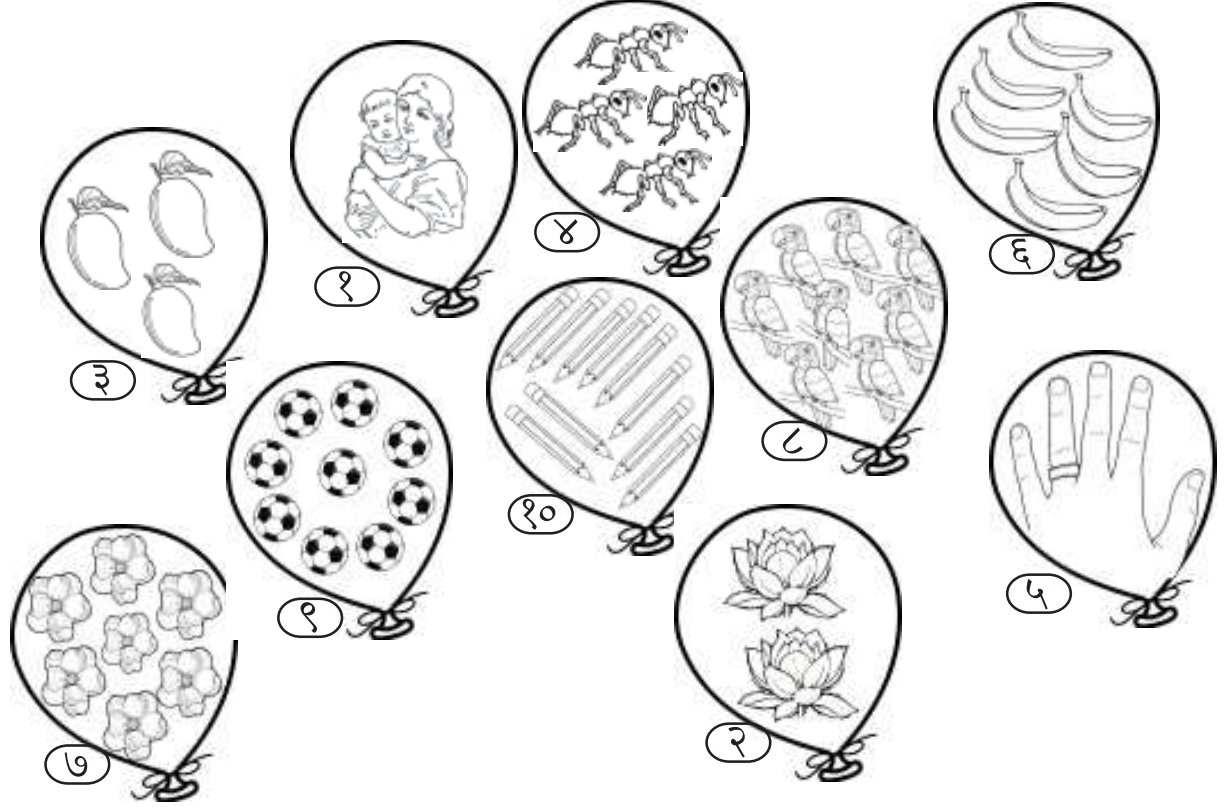
नाम

संस्कृतम्
STD - I

नवमः पाठः - गणनं मधुरम्

संख्यापरिचयनम्

वागोलान् बालकस्य बालिकायाः च हस्तेन योजयतु।

१ तः ५ पर्यन्तम् मम हस्ते

६ तः १० पर्यन्तम् मम हस्ते

नाम

संस्कृतम्
STD - I

नवमः पाठः - गणनं मधुरम्

वर्णलेपनम्

सूचनानुसारं कोष्ठान् वर्णैः लिम्पतु।

१	२	६	४	८	७	५	२	१	
३	१	२	६	४	८	७	५	२	१
३	१०	१	२	६	४	८	७	५	२
३	१०		१	२	६	४	८	७	५
३	१०	९	३	१	२	६	४	८	७
३	१०	८	९	३	१	२	६	४	८
३	१०	६	८	९	३	१	२	६	४
३	१०	१०	६	८	९	३	१	२	६
३	१०		१०	६	८	९	३	१	२
३	१०			१०	६	८	९	३	१

- १ पीतवर्णः
- २ रक्तवर्णः
- ३ हरितवर्णः
- ४ नीलवर्णः
- ५ कृष्णवर्णः

- ६ कृष्णवर्णः
- ७ नीलवर्णः
- ८ हरितवर्णः
- ९ रक्तवर्णः
- १० पीतवर्णः

नाम

संस्कृतम्
STD - I

दशमः पाठः - पायसं पिबाम

पायसम्

पदपरिचयः

काष्ठम्

तण्डुलः

पात्रम्

क्षीरम्

शर्करा

पायसम्

प्रवर्तनम् - २ (पायसनिर्माणाय वस्तूनि योजयतु।)

क्षीरम्

तण्डुलः

पात्रम्

काष्ठम्

शर्करा

नाम

संस्कृतम्
STD - I

दशमः पाठः - पायसं पिबाम

कः किम् आनयति ?

यथोचितं योजयतु

तण्डुलम् आनयति

धेनुः

काष्ठानि आनयति

शुनकः

पात्रम् आनयति

शुकः

शर्कराम् आनयति

काकः

क्षीरं ददाति

पिपीलिका

य य य य य य य य य य य य य

य

य

पायसम्

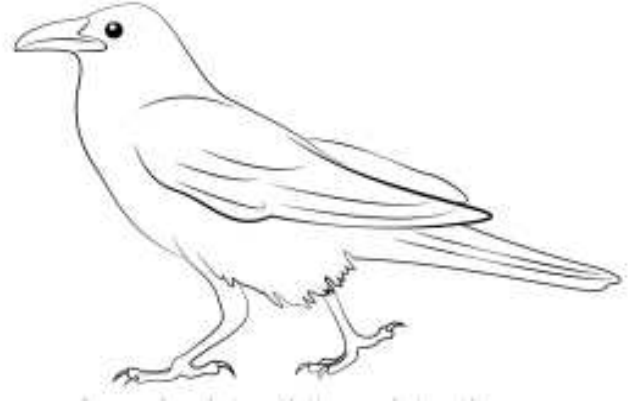
नाम

संस्कृतम्
STD - I

एकादशः पाठः - सुभाषितानि

काकः काकः पिकः पिकः

काकपिकयोः वर्णं लिम्पतु।

काकः कथं रटति? |

पिकः कथं कूजति? |

नाम

संस्कृतम्
STD - I

एकादशः पाठः - सुभाषितानि

परोपकारः

यथोचितं योजयतु।

परोपकाराय वहन्ति

शरीरम्

परोपकाराय फलन्ति

गावः

परोपकाराय दुहन्ति

नद्यः

इदं परोपकारार्थम्

वृक्षाः